

Lausunto vuoden 2025 talousarvioraamista

Palvelu- ja tulevaisuuslautakunta 24.09.2024 § 15
3850/02.02.00/2024

Valmistelija   Konsernipalvelujen toimialajohtaja Sami Sipilä, puh. 040 770 0577
Vt. rahoitusjohtaja Tiia Tamlander, puh. 040 571 1983

Aluehallitus hyväksyi vuoden 2025 talousarvioraamin päätöksellään 24.6.2024 § 153. Palvelu- ja tulevaisuus-, turvallisuus- sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakuntien osallistamiseksi talousarvioprosessiin pyydetään niiltä lausuntoja aluehallituksen vahvistamasta talousarvioraamista.

Talousarvioraamin hyväksyminen käynnistää varsinaisen talousarviovalmistelun hyvinvointialueen organisaatiossa. Talousarvioraami on aluehallitukseen nähden sitova talousarvion valmistelupohja. Toimialat valmistelevat vuoden 2025 talousarviota talousarvioraamin mukaisesti.

Talousarviovalmistelun lähtökohdat ovat hyvin haastavat. Etelä-Savon hyvinvointialueen taseessa on vuoden 2023 tilinpäätöksessä 34,4 miljoonaa euroa kumulatiivista alijäämää. Vuoden 2024 toisen kvartaalin osavuositarkastuksessa on ensimmäisen puolen vuoden toteuman perusteella annettu tulosennusteeksi 44,2 miljoonaa euroa alijäämää. Ennuste on hieman kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion 49,2 miljoonan euron alijäämää parempi, mutta noin 3,8 miljoonaa heikompi kuin aluevaltuuston 17.6.2024 § 28 vahvistama muutostalousarvio, joka päättyy noin 40,5 miljoonan euron alijäämään. Ennuste merkitsisi toteutuessaan 78,6 miljoonan euron kumulatiivista alijäämää vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy kaikkiaan 31,4 miljoonan euron tasapainotustoimenpiteet, joista 26,1 miljoonan arvioidaan olevan toteutumassa. Suunniteltujen tasapainotustoimenpiteiden toteutumatta jääminen tai siirtyminen seuraavalle vuodelle lisää sopeutustarvetta entisestään. Huhtikuun lopulla julkaistut päivitettyt hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat kiristävät entisestään Etelä-Savon hyvinvointialueen tulevien vuosien talousnäkyviä.

Vuoden 2024 talousarviossa (aluevaltuusto 18.12.2023 § 89) linjattiin lisäsopeutustoimenpiteiden valmistelun aloittamisesta heti alkuvuodesta 2024. Linjauksen mukaisesti hyvinvointialueelle on valmisteltu uutta talouden tasapainotusohjelmaa. Aluevaltuusto käsitteli 17.6.2024 kokouksessaan esitystä 25 miljoonan euron lisäsopeutustavoitteen kohdentamisesta toimialoille vuodelle 2025 ja 20,7 miljoonan euron vastaavasta tavoitteesta vuodelle 2026. Vuoden 2026 sopeutustavoitteessa on huomioitu heikentyneen valtion rahoituksen vaikutus talousarviokirjassa alun perin asetetun 10 miljoonan euron tavoitteen lisäksi.

Alkuperäisestä esityksestä poiketen valtuusto päätyi vahvistamaan vuoden 2025–2026 lisäsopeutukset yhteensä 6,7 miljoonaa euroa alkuperäistä esitystä pienempinä. Päätettyjen sopeutustavoitteiden yhteismäärä vuosilta 2025–2026 on 39,0 miljoonaa euroa, kun alkuperäisessä esityksessä lisäsopeutusten yhteismäärä kahdelle vuodelle oli 45,7 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 talousarvioraamiin on huomioitu valtuuston 17.6.2024 § 29 päätöksen mukaisesti lisäsopeutusta seuraavassa taulukossa v. 2025 sarakkeessa esitetyt määrät. Pelastus- ja turvallisuuspalveluiden osalta valtuuston päättämä säästötavoitteen 1,7 miljoonan euron pienennys on kohdistettu kokonaisuudessaan vuodelle 2025, jolloin jäljelle jäävän sopeutustavoitteen määrä ko. toimialalla on yksi miljoona. Terveyspalveluiden toimialan osalta valtuuston päättämä 5 miljoonan euron pienennys kokonaissopeutustavoitteeseen on jaettu talousarvioraamia valmistellessa tasan vuosille 2025 ja 2026, jolloin terveyspalveluiden vuoden 2025 säästötavoitteeksi muodostuu 10,86 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2025 talousarvioraamiin kohdistuu koko hyvinvointialueen tasolla yhteensä 20,8 miljoonan euron lisäsopeutustavoite.

<i>miljoonaa euroa</i>	2025	2026	Yhteensä
Sosiaalipalvelut	2,20	3,50	5,70
Ikääntyneiden palvelut	1,16	4,00	5,16
Terveyspalvelut	10,86	5,80	16,66
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	1,00	0,00	1,00
Konsernipalvelut	5,58	4,90	10,48
Yhteensä	20,80	18,20	39,00

Konkreettiset säästötoimenpiteet sisältävä sopeutusohjelma viedään aluevaltuuston hyväksyttäväksi 7.10.2024 kokoukseen. Koska toimenpiteiden valmistelu on vielä kesken, voi sopeutustavoitteen toimialakohdennus vielä valmistelun edetessä tarkentua aiemmin vahvistetusta. Mahdolliset muutokset hyväksytään sopeutustoimenpiteitä koskevan päätöksenteon yhteydessä ja huomioidaan myös talousarvion valmisteluprosessissa. Valmisteltaviin säästötoimenpiteisiin liittyvät yhteistoimintaneuvottelut päättyvät 20.9.2024.

Esitetyt lisäsäästötoimenpiteet eivät yllä kertyväksi arvioidun kumulatiivisen alijäämän kattamiseen vuoden 2026 loppuun mennessä, kuten hyvinvointialuelain 115 § edellyttäisi. Valtuuston päättämän säästötavoitteen pienennyksen johdosta vuodelle 2025 valmistellun talousarvioraamin mukainen tulostavoite heikkenee 4,2 miljoonalla eurolla.

Valtuuston vahvistamien lisäsopeutustoimenpiteiden kohdistusten lisäksi vuoden 2025 talousarvioraamin valmistelu on pitänyt sisällään toimialojen kanssa käydyn raamineuvotteluprosessin, jossa on käyty lävitse toimialojen toiminnasta, hankkeista ja avustuksista sekä esimerkiksi lainsäädännön muutoksista nousevat toiminnalliset muutokset, joilla on budjettivaikutuksia. Aiemmissä sopeutusohjelmissä ja -päätöksissä vahvistetut vuoteen 2025 kohdistuvat toimenpiteet on huomioitu raamissa menoleikkauksina. Vuoden 2024 *alun* palkkatasoon verrattuna on työehtosopimuksiin perustuviin palkankorotuksiin varauduttu kokonaisuutena kuuden (6) prosentin korotusvarauksella koko kalenterivuoden 2025 ajalle laskettuna. Laskennallisten palkankorotusvarausten kustannuksia kasvattava vaikutus sivukuluineen on koko organisaation talousraamin tasolla noin 26,6 miljoonaa euroa.

Valtion rahoitus on huomioitu kokonaisuudessa valtiovarainministeriön 29.4.2024 julkaiseman ennakkollisen rahoituslaskelman mukaisena. Rahoitus kasvaa vuoden 2024 tasoon verrattuna n. 44 miljoonaa euroa, josta vuoden 2023 alijäämiin perustuvan jälkikäteistarkastuksen osuus on noin 40 miljoonaa euroa. Jälkikäteistarkastuksen kautta tehtävä, koko valtakunnan tasolla noin 1,46 miljoonan euron rahoituksen tason tarkistus jakautuu kaikille hyvinvointialueille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti. Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2025 rahoituksen kokonaismäärä on noin 753,6 miljoonaa euroa, kun vuoden 2024 valtion rahoitus on noin 709,6 miljoonaa euroa. Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen määrä vuonna 2025 on noin 26,15 miljardia euroa. Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaisia toimenpiteitä, pääasiassa rahoitusleikkauksia, on rahoituslaskelmassa huomioitu koko maan tasolla - 336,1 miljoonalla eurolla. Niistä Etelä-Savon

hyvinvointialueeseen kohdistuu rahoitusosuuksien suhteessa laskettuna noin 9,68 miljoonan euron rahoitusleikkaukset.

Vuoden 2025 talousarvioraami on liitteenä. Raamiesityksen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu noin -725,1 miljoonaa euroa. Noin 753,6 miljoonan euron valtion rahoituksen, - 3,9 miljoonan euron rahoitustuottojen ja -kulujen nettosumman sekä 18,5 miljoonan euron poistojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 6,1 miljoonaa euroa.

Koska talousarvioraamin hyväksymishetkellä on tiedossa ollut ainoastaan säästötavoitteen kohdennus toimialoittain, ei vielä konkreettisia sopeutustoimia, valmistellaan talousarviota kaksivaiheisesti. Tällä hetkellä valmistelussa tähdätään liitteenä olevan raamitaulukon ”Raami 2025 ennen lisäsopeutusta” mukaiseen lopputulemaan. Valtuuston hyväksytyä varsinaiset säästötoimenpiteet lokakuun alussa, pystytään sopeutustoimet kohdistamaan talousarvioon kustannuspaikkatasoisesti, jolloin päädytään talousarvioraamin mukaiseen 6,1 miljoonan euron tilikauden ylijäämään.

Talousarvioraami ei noudata aluevaltuuston 18.12.2023 § 89 hyväksymää taloussuunnitelmaa, jossa vuoden 2025 ylijäämätavoitteeksi on asetettu sopeutustoimien jälkeen 10,2 miljoonaa euroa. Ylijäämätavoitteen alittuminen johtuu edellä kuvatusta aluevaltuuston 17.6.2024 § 29 päättämästä pienennyksestä lisäsopeutustavoitteeseen. Kertautuvan toteutumatta jäävän sopeutustavoitteen johdosta myös vuosi 2026 näyttäytyy selvästi alijäämäisenä, eikä alijäämiä saada katettua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kokonaisuudessa on syytä huomioida myös vuoden 2023 tilintarkastuskertomuksessa esitetty toteamus siitä, että hyvinvointialueen talouden tasapainoon ja rahoituksen riittävyteen kulujen kattamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tilintarkastuskertomuksessa viitataan hyvinvointialuelain 115 §:n mukaiseen alijäämien kattamisvelvollisuuteen.

Talousarviosta päätetään joulukuussa 2024. Aluehallitus käsittelee hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitystä ensimmäisen kerran 25.11.2024 ja toisen kerran 2.12.2024 kokouksessaan. Toisella käsittelykerralla aluehallitus päättää aluevaltuustolle annettavasta esityksestä, jonka pohjalta aluevaltuusto käsittelee talousarviota 11.12.2024 kokouksessa. Hyvinvointialuelain 115.1 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samalla aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Toimivalta

Hallintosääntö § 11

Esitys:

Palvelu- ja tulevaisuuslautakunta toteaa lausuntonaan vuoden 2025 talousarvioraamista seuraavaa:

1. Vuoden 2025 talousarviossa tulee pyrkiä vähintään raaminmukaiseen 6,1 miljoonan euron tulokseen
2. Tulostaso tulee säilyä positiivisena myös seuraavina vuosina, jotta taseeseen kertyneitä alijäämiä saadaan vuosittain katettua
3. Tulostavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä palvelurakenteen muutoksia, joista valtuusto tekee erillisen päätöksen

Käsittely:

Merkitään, että esteellisyydestä ilmoittivat Anne Puntanen (palvelussuhdejäävi, HL 28.1 § 4. kohta 4/Etelä-Savon hyvinvointialue), Maritta Mynttinen (yhteisöjäävi, HL 28.1 § 5. kohta/Hirvensalmen kunnanhallituksen jäsen ja palvelussuhdejäävi, HL 28.1 § 4. kohta /Etelä-Savon hyvinvointialue), Seija Puputti (yhteisöjäävi, HL 28.1 § 5. kohta/Savonlinnan kaupunginvaltuuston 2. vpj), Jaana Laukkarinen (yhteisöjäävi, HL 28.1 § 5. kohta/Kangasniemen kunnanhallituksen vpj. ja palvelussuhdejäävi, HL 28.1 § 4. kohta /Etelä-Savon hyvinvointialue). Ilmoitukset hyväksyttiin ja esteelliset poistuivat kokouksesta ennen asian käsittelyä.

Anne Puntasen tilalle kokoukseen saapui Ari Hartonen.

Merkitään, että puheenjohtajana kokouksessa jatkaa vpj. Mali Soininen.

Päätös:

Palvelu - ja tulevaisuuslautakunta toteaa lausuntonaan vuoden 2025 talousarvioraamista seuraavaa:

1. Vuoden 2025 talousarviossa tulee pyrkiä vähintään raaminmukaiseen 6,1 miljoonan euron tulokseen
2. Tulostaso tulee säilyä positiivisena myös seuraavina vuosina, jotta taseeseen kertyneitä alijäämiä saadaan vuosittain katettua
3. Tulostavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä palvelurakenteen muutoksia, joista valtuusto tekee erillisen päätöksen

Tiedoksi:

Vt. rahoitusjohtaja Tiia Tamlander

